

Gemeente van Christus,

Het wordt de hoogste tijd dat wij ons ongemakkelijk gaan voelen. Dat wij met een knoop in onze maag rondlopen. Omdat het allemaal niet meer om aan te zien is. Je zou het liefst de televisie uitlaten, de krant dicht, de pushberichten van nu.nl maar even dempen. Het is niet meer te doen. Misschien wel honderden vluchtelingen die op de bodem van de Middellandse Zee liggen, verschroeide aarde en verdrinken land in Oekraïne. Kinderen en andere zwemmers die dezer dagen een recreatieplas niet overleven. En dit zijn dan nog voorbeelden van zaken waar we niet zelf aan de knoppen zitten, maar wat te denken over al die zaken waar we wél zelf iets aan kunnen doen? Kinderen die over hun toeren zijn vanwege torenhoge verwachtingen. Leerlingen en studenten die lijden aan motivatiegebrek of erger nog; aan eenzaamheid en zinloosheid.

Jezus heeft zo'n knoop in zijn maag, een meer dan onbehaaglijk gevoel van binnen. Jezus draagt de wereld en de mensheid op zijn nek. Alle steden en dorpen trok hij rond: lerend, verkondigend, genezend. Dat lezen we ook eerder, bij het begin van zijn bediening in Matteüs 4:23. Daar bleef het nog beperkt tot Galilea, maar nu dus naar alle steden en dorpen. En wat valt er veel te genezen, te bevrijden. In woorden daad toont Jezus zich als de Goede Herder. Waarom heeft Jezus dan een knoop in de maag. Want dat staat er in vers 36: *Toen Hij de mensenmenigte zag, voelde Hij medelijden met hen, omdat ze uitgeput en hulpeloos waren, als schapen zonder herder.*

Hij voelt medelijden. Er brandt iets bij hem van binnen. Medelijden, of zoals in andere vertalingen 'innerlijke ontferming' is een vertaling van *Splagchnizomai* in het Grieks. Dat is afgeleid van *splagchnon* wat zoiets als ingewanden betekent, of overdrachtelijk 'het hart' waar je mee voelt. Wij noemen dat modern wel eens 'het buikgevoel'. Als het buikgevoel maar goed is... Jezus voelt het tot in zijn buik dus. Dat wordt in het Oude Testament trouwens ook over God zelf gezegd. Als u bekend bent met de oude Statenvertaling, heeft u misschien wel eens over de 'rommelende ingewanden' gehoord van God. In de NBV21 is dat overigens netjes: 'ik raak diepbewogen' geworden. God met een knorrende maag is misschien ook een beetje te menselijk, maar toch. Er borrelt iets bij God en bij Jezus als het om mensen gaat, vooral om mensen die er verloren bij lopen.

Jezus heeft een knoop in zijn maag als hij naar al die mensen kijkt. Waarom eigenlijk? Vanwege hun ellende? De ziekte, de pijn, de eenzaamheid, die mensen op de bodem van de zee? Ja en nee. Ik geloof zeker dat God en Jezus daar intense buikpijn van hebben. God heeft deze wereld gewild, draagt haar...maar het wil nog niet echt. Toch? Dat moet wel buikpijn opleveren. Maar toch zit het vanmorgen op een ander punt. Jezus krijgt buikpijn omdat die menigte om hem heen een kudde schapen is zonder herders. Dáárom borrelt het van binnen, heeft hij dat diepe gevoel van medelijden. Er is veel verdriet in de wereld, het is vaak een

puinhoop, dat is al erg genoeg, maar dat we mensen aan hun lot overlaten als schapen zonder herder. Dát is pas erg.

Jezus ziet mensen die uitgeput en hulpeloos zijn. Dat is de wat brave versie van *'afgestroopt, van de huid ontdaan'* en *'weggesmeten'*. Jezus ziet allemaal mensen om zich heen die uitgebuit en afgedankt zijn. Als schapen zonder herder dus. Een kudde schapen zonder herder of herderin is ten dode opgeschreven. Als schapen zonder herder, daar refereert Jezus aan de herdersprofetie van Ezechiël 34 die we vanmorgen ook hoorden. Het volk Israël ging volgens die profetie ten onder aan slechte herders. Als er al herders zijn, zijn ze met zichzelf bezig. Ze herderen vooral zichzelf, in plaats van de kudde. Ze doen zich tegoed aan een schaal feta bij een vuurtje en trekken 's nachts een heerlijke wollen deken over zich heen terwijl de schapen kaal en afstroopt rondlopen.

Voordat ik predikant werd, was ik directeur van verschillende organisaties. Geregeld zat ik dan met het MT of met andere directeuren en leiders op de hei, zoals dat dan heet. Weet u dat ik eigenlijk nu, bij het bestuderen van Ez. 34, pas bedacht hoe vreemd het is dat je daar nooit met 'de schapen' zit eigenlijk. Leidinggevend trekken zich terug in een lommerrijke omgeving, maken daar nogal eens plannen over de hoofden van medewerkers heen en na afloop deponeren ze het in een *visual* op de werkvloer. Daar deed ik dus ook aan mee. Misschien is dit nog maar een relatief milde vorm van slecht herderen. We kunnen zelf nog wel meer voorbeelden bedenken van leiders die het goed hebben met elkaar over de rug van gewone vrouwen en mannen. Soms begint zoiets zelfs ethisch en ordelijk, maar eindigt het in een toeslagenaffaire waar gedupeerden uitgewrongen aan de rand van het leven terecht komen.

God wordt woest van slechte herders. Dat maakt Ezechiël glashelder. *Ik keer mij tegen de herders en eis mijn schapen op.* Hij stuurt ze de laan uit. Weg bij hun warme schaapskooi en weg bij hun genoeglijke kampvuurtjes met wollen dekens en kaas. *Ik zal zelf naar mijn schapen omzien en zelf voor ze zorgen.* God neemt het helemaal over. Maar God wil en kan niet zonder mensen en gaat op zoek naar 'hulp-herders'.

Eerst gaat hij het proberen met herder-koning David (Ez. 34:23), maar dat loopt ook dood en dan komt de enige Goede Herder die wij ons kunnen voorstellen. Jezus Christus, God zelf die mens en herder wordt.

Ook Jezus, de Goede Herder zelf, wil het niet zonder mensen doen. Maar waar zijn ze? Waar zijn de herders die zijn woorden en daden gestalte geven? Jezus ziet de menigte om zich heen en weet dat de hele mensengeschiedenis, die zich nog ontrollen zal, slechts leefbaar en dragelijk is als er goede herders zijn. O ja, de wereld is *feitelijk* al gered en wordt dagelijks gedragen, maar om hem *leefbaar* of tenminste *dragelijk* te maken zijn er zo ongelooflijk veel herders nodig. Herders zijn er nodig op wereldschaal, bij de VN bij hulporganisaties, leiders van de machtsblokken. In ons land, in de regering. In de kerk. Hier in de gemeente. Ongelooflijk veel herders. Mensen die naar hun kudde omzien, ze op het hart dragen en het

goede voor hen zoeken. Leaders die mensen naar de groene weiden van vrede brengen. Herderinnen en herders die ons naar de hoogvlakte van liefde en rechtvaardigheid brengen. Daar snakken we toch naar?

Maar herderen is niet alleen iets voor mensen die daar speciaal voor geroepen zijn, het gaat ook om u, om jou, om mij – hoewel ik dan nog een soort beroepsherder ben. Wij allemaal zijn geroepen om te herderen. Over elkaar en over onszelf. Zien wij in deze gemeente hier vergaderd en met ons verbonden, in deze stad, in ons gezin, zien we elkaar daar écht? Houden wij het oog op degenen die langzaam afdwalen, die uitgekleet en afgedankt raken? Zijn wij goede herders voor onszelf? Of verwaarlozen we onszelf eigenlijk? Zorgen wij goed voor het lam in onszelf dat zo vaak verdwaald? Nemen wij dat op onze schouders, gunnen we het licht in de ogen?

Jezus krijgt buikpijn van het feit dat er zo weinig geherderd wordt. Dat klinkt vanmorgen niet alleen als kritische noot bij het gebrek aan leiderschap op alle niveaus, het klinkt vooral ook als indringende boodschap aan ons eigen adres. Deze wereld is soms, of vaak niet om aan te zien. Nauwelijks uit te houden. Het grote en kleine leed, de ziekte, de dood, het gaat ons verre te boven. Dat is voor ons te hoog en te diep. Soms zijn we bang dat het zelfs God boven de pet gaat. Des te urgenter is het dus om werk te maken van dat herderen. Is dat niet een opdracht die op maat gesneden is voor ons kleine mensjes?

De oogst is groot zegt Jezus ook. De appels vallen zowat uit de boom. Maar wie vangt ze op en verzamelt ze? De schapjes liggen als plukjes wol verspreid, wie drijft ze liefdevol bij elkaar en zorg voor hen? Is dit niet een goede dag om daarmee te beginnen? Oprapen, bijeenbrengen, verzamelen.

Kijk vanmorgen eens om je heen. Kijk naar binnen. Wat ligt daar uitgeput en hulpeloos te wezen. Zouden we het niet oprapen en verzamelen. Zullen we het omarmen en op onze schouders nemen? En als het ons niet lukt? Dan bidden wij. Een stil werk lijkt dat, maar onderschat het maar niet!

Gevouwen handen zijn het begin van de handen die liefdevol gaan oprapen, gevouwen handen worden armen die omhelzen.

*Heer, laat ons dan niet ontbreken,
want de traagheid grijpt ons aan.ⁱⁱ*

In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest,

Amen

ⁱ Jeremia 31:20

Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon, is hij Mij niet een troetelkind? Want sinds Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstelijk aan hem; daarom rommelt Mijn ingewand over hem; Ik zal Mij zijner zekerlijk ontfermen, spreekt de HEERE.

ⁱⁱ Lied 797:4

Gebruikte literatuur:

J. Kahmann, 'God, herder van zijn mensen-kudde', in: M. Menken, P. Post & H. van de Spijker, Goede Herders, 1983, Apeldoorn: Averbode, 9-26.